

1600-1700-luvut

Tiedon vallankumous
Itsevaltius
Barokki

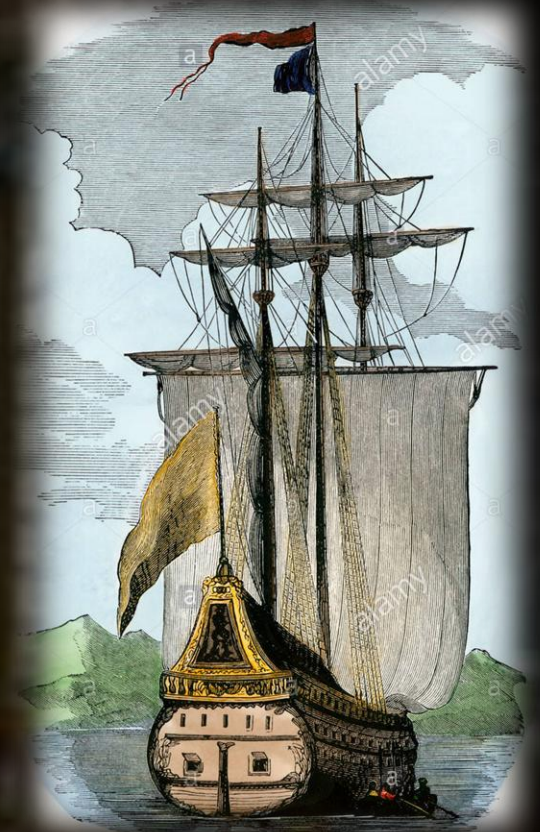

Valistus

Itsevastius

Kuninkaiden valtaa kasvattivat 1500-luvulta alkaen

- a) Löytöretket
- b) Reformaatio

Tiedon vallankumous

Renessanssi kyseenalaisti perinteet (1400–1500-luvut)

- Kirjapainotaito
- Uuden tiedon etsintä

Aurinkokeskeinen (heliosentrinen) maailmankuva

- Kopernikus, Galilei, Newton

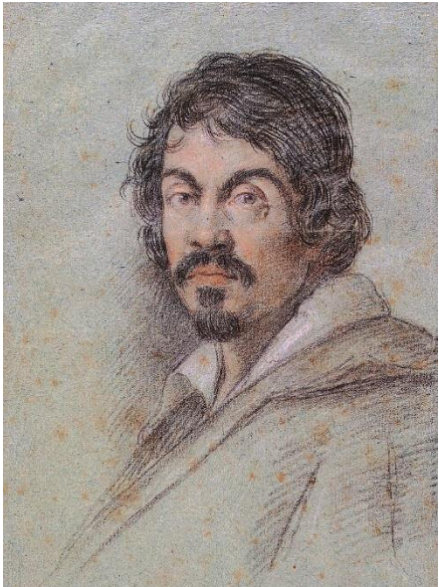
Kirkko yritti jarruttaa muutosta

Miten maalauksessa näkyvät aikakauden taideihanteet?

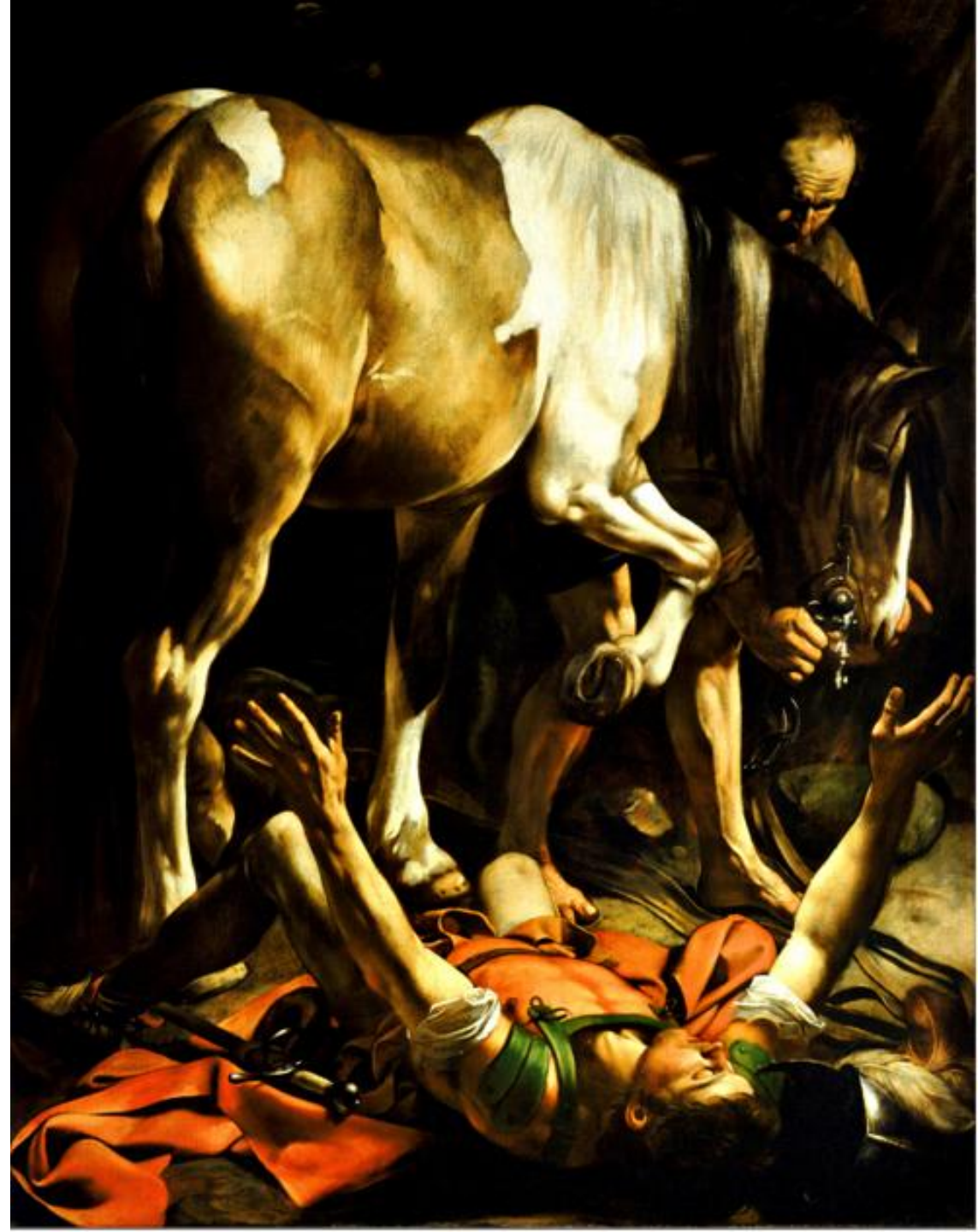
Michelangelo Merisi Caravaggio:
Paavalin kääntymys

1601

Santa Maria del Popolon kirkko, Rooma

- **Mahtipontisuus**
- **Kohtauksen dramaattisuus**
- **Uskonnollinen aihe**
- **Tummat sävyt, voimakkaat varjot (*chiaroscuro*)**
- **Muuta barokille ominaista: koristeellisuus**

Valistus

- 1700-luku
- Syntyi Englannissa ja Ranskassa, levisi muualle Eurooppaan
- Korosti järkeä, vapauksia ja ihmisoikeuksia
- Vaikutteita renessanssista ja tiedon vallankumouksesta
- Kritisoi hallitsijoiden mielivaltaa, tietämättömyyttä ja kirkon asemaa

Valistus USA:n itsenäistymisen taustalla

- **Luonnolliset oikeudet:** ihmisillä on luovuttamattomat oikeudet, kuten elämä, vapaus ja omaisuus (John Locke).
- **Kansan suvereniteetti:** hallituksen valta perustuu kansan suostumukseen, ei kuninkaan jumalalliseen oikeuteen.
- **Oikeus vastarintaan:** jos hallitus rikkoo kansalaisten oikeuksia, kansalla on oikeus vaihtaa hallitus.
- **Itsenäisyysjulistus 1776:** valistusaatteet näkyivät suoraan julistuksessa → vapaus, tasa-arvo ja kansan oikeus päättää hallinnostaan.

Alla on katkelma Thomas Jeffersonin laatimasta Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistuksesta, jonka mannermaakongressi hyväksyi 4. heinäkuuta 1776.

Pidämme näitä totuuksia itsestään selvinä: kaikki ihmiset on luotu yhdenvertaisiksi, ja Luoja on antanut heille tiettyjä luovuttamattomia oikeuksia, joihin kuuluvat elämä, vapaus ja onnellisuuden tavoittelu.

Näiden oikeuksien turvaamiseksi ihmiset perustavat hallituksia, joiden oikeutetut valtaoikeudet perustuvat hallittavien suostumukseen. Aina kun jokin hallitus alkaa toimia näitä päämääriä vastaan, kansalla on oikeus muuttaa sitä tai lakkauttaa se ja perustaa uusi hallitus.

Miten valistusajattelu näkyy aineistossa? Nimeä ja selitä vähintään kaksi valistuksen keskeistä ajatusta ja osoita, miten ne ilmenevät tekstissä.

